

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VII. De spirituali languore & æstu, aliisque hujus status amorosis
exercitiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Eo iux possit uniti : eam ob rem oculis internis sursum levatis aulam & estem gloria & gaudia afflentem, & imbi dilectum suum eximie coronatum, & immensi cum deliciis in Sanctos suos profusum contemplatur, simul attendes, quod his omnibus carere compellitur. Hoc vero soleri intem oculi ex eterne lacrymis humescere, & amhela nati desideria. Deinde, revoca es ē cœlo oculis, dum suum in quo degi exilium, quodque evadere non licet adspectat, jam lacryma doloris & avida expectationis per ora decurunt, que quidem illius animum sedant ac refrigerant, & soni revera natura corporeæ, ob tuendas illius vires & valetudinem, uiles ac salutares, quod possunt tantus astus & impatentia, donec deferventur,

nec astutissimas, ad transformationem Deicam, ad apium & ecstasim, ad exercitationem secretae, tranquillationem dulcisissimam, in modo ut viam Angelis proximam est anima rum disposita, statque velut in contacta continuo Solis æterni, Solis justitiae, Solis sapientiae infinitæ, ut exuberantissime ac indefinibilem illustretur, calcatur, penetratur, impletatur, ac mundetur ab illo, & instar speculi tereti, per viu, luminosi arque clarissimi objecta subtilitate & applicata est superlucidissimo Soli immenso : idcirco non cessat ille solberatissimus fulcidia gratiae, fluvia sapientiae, charitatis scinillas in illam diffundere. Hæc Carta sunt.

Denum hoc astutum amoris incendio affectus, ardenter ac incessanter desiderat, ut ipse Creator ac Dominus universorum ab omnibus creaturis decente ac debito modo colatur, honoretur, diligatur, ac formiderat, ac ipse in primis id totis virtibus peragit, & alios ad id, quamcum potest, inducit, utrum se DEO impedit, ipsum totis præcordis cupiendo, ratio fervore amando, ad eos honorem & gloriam omnia referendo. Vehementissime bonum Ecclesia communè cupiens, atque universorum salutem desiderans, ut DEUS in omnibus a qua ab omnibus honoreatur. Idcirco de iniuris & offendis in eam commissis, de pereundis inq. 2. iudice & virtus inutilem constitutus, ac econtra id erarium emendatione, de justorum profectu summpetetur, gratias agit, pro omnibus orat, & totus in bonitatem affectum, in zelum justitiae, in amorem ignem convertitur, resolvitur, & transformatur.

C A P V T VII.

De spirituali languore & astu, aliisque humanis status amoris exercitu.

ANIMA in hoc statu non tantum vulnerante led & lancea amore transfixa, licet per astutissimam contemplationem ipsum DEUM in illa caligine, de qua loc. tit. lumen Cap. 3. ineffabili modo intueatur, auct. c tamquam inter duas mentes constituta, præ amoris fame videretur emarginatam ad ipsorum mensam, ubi DEUS in sua gloria elella conspicitur, & ad quem ardutissimo amore anhelat, accedere unione omnimoda non permittitur ; ad inferiorem verò, ubi DEUS in imaginibus veluti sub umbra cognitor, inclinatur et renuit : quare veluti media in eternum & terram clamare compellitur : *Suspendit enim anima mea, & mortem omnia ossa mea.* E. quamvis ad superiorem mensam illi non patet ingressus, in illa amorosa caligine sub hac mente constituta, anhelos longanimitate inflat catenulas de mensa Domini expectat, sollicita semper quomodo DEO magis ac magis placet, ac in operibus virtutum & affectibus amoris continuo se exercens, & præcipue per amoralem quondam anhelationem, ad videndum nudam & gloriosam dilectionis sui faciem lespem inclinans.

Quam quidem amorosam anhelationem in hac caligine tria ut ergo Hæphætus lib. 3. Myf. Triha. Theol. part. 3. cap. 23. comitantur exercitia, ratiū jufi facilius, desiderium, & spes. Tedium autem complacit in omnibus, quæ sub hac caligine continentur : quoniam ibi dilectionum suum minime ter quorum petre prævalit nisi in imaginibus & similitudinibus.

Tertius gradus violentie charitatis, ejusque proprietates declarantur.

Hunc animæ incredibilem langorem Richardus pulchri descripsit his verbis : *Ad tertium itaque gradum violentiæ amoris ascendit, quando omnem amorem excludit, quando nihil prater unum, vel nisi propter unum diligit. S. q. iuu : In hoc itaque tertio gradu violentia charitatis omnino satius acerpe potest prater unum, sicut & nihil sapere potest nisi propter unum : unum amat, unum diligit, unum fit, unum concupiscit, ad unum anhelat, in unum suspirat, in uno incedit, in uno requiescit, unum solum est in quo resicitur, unum solum est ex quo satiatur nihil dulcescit, nihil sapit, nisi hoc uno conditior. Sequitur Quidquid ultra se offerat, quidquid sponte occurrat cura rejecitur, citò concutatur quod suo affectu non militat, vel ei usus desiderio non deserviat. Sea quis hujus affectus tyrannidem dignè describat & quantam omni desiderium expellit, omne studium excludit, omne exercitum violenter exprimit, quod sua concupiscentia deservire non conficit. Quidquid agat, quidquid dicat, quidquid cogitat, mutile, in modo intolerabile videtur, nisi in unum sui desiderii finem concurat. Cum autem seu potest eo quod diligit, omnia pariter se habere credit, sine illo autem borret omnia, corpore deficit, corde tamen ac languescit, consilium non accipit, ratione non acquiescit, nullam consolationem admittit, sed clamat cum sponsa : Nuntiate dilecto, quia amore languo.*

Tertius itaque amoris gradus est, quando mens rapitur in DEVVM lumen adjussum, ita ut humanus animus in hoc statu omnium exteriorum oblitus, penitus ne scipit, toruque transeat in DEVVM suum. In hoc itaque gradu compescitur plane desideriorum turbula carnalium, & sit in celo silentium quasi dimidia hora : in hoc namque gradu, dum mens a seipso alienatur, dum in illud divinum secretum rapitur, dum ab illo divini amoris incendio circumdat, intime penetratur & inflammatur, seipsum penitus exultat & divinum quendam effectum induit, & inspecta pulchritudini configurata, tota in altam gloriam transit. In hoc statu anima in illum, quem diligit, liqueficit, & in seipso tota languescit, ut dicitur : *Fulcite me floribus, floribus membris, quia amore languo.* Hæc Richardus.

Effectus huius ardutissimi amoris, teste Dionysio Carthusiano de Fonte lucis, cap. 13. solent esse gloriatione in adversis, castigatio carnis, custodia cordis, humiliatio mentis, despicio terrenorum, desiderium æternorum, & omnissactus virtutum. Cumque amor privatus omnium sit radix vitiiorum, constat quod eo evulso cuncta ei adcentur peccata : quo facto, insunt cordi munditia & charitas DEI pura, fortis, fixa ac fervida. Sicque ad omne bonum, & illuminationes salutissimas a frequenter, & quasi conunua, ad inflammatione-

amoro-
sam &
dium. bus, quem in sua proprietate videre desiderat. Hinc eriam quodam amorosum medium de ipsa caligine, quam inhabitare cogitur, incurrit, donec tunc dilectus sua pietate manifestare se voluerit non enim ignorat, quod ipsum dilecti occultatio contingit ex parte proprii defectus, cum DEUS in gloriosum lumen esse dignositor, in quo tenebrae non sunt ullae, ut dicit I. Joan. 1. Sic ut sol materialis creaturis universis in se magis est visibilis, utpote fons ipse visibilis lucis; verum tamen universi corporales oculi illam aspicere proprie nimis claritatem non possint, ob eorum debitatem & inhabilitatem. Sic ergo felix anima tunc medium sustinet sua caliginis, quam ex lepla caustata non ignorat. Denique licet utcumque gaudet super omnem imaginem & similitudinem in hanc se confundisse caliginem, omnemque creaturam effugisse & supervolasse, flans inverbi inter coram immediata presencia dilecti, gloriose lumine caliginem suam illustrans; quamvis lumen illud gloriose ejus caligo comprehendere nequeat, medium tamen sustinet propriam debitatem & inhabilitatem oculi sui intellectus, lumen illud capere vel sustinere non valens, quo nimis cogitat inter duas mensas famelica & subonda tenet.

alterum, secundum vero exercitium, est quoddam flammigerum desiderium ad gloriosam & nudam dilectionem faciem videndam, & fruendam in plenitudine amoris; quia numquam plenum gaudium nisi in perfecta DEI visione & cognitione valebit adipisci. Petite, (inquit Joan. 16.) & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Et item alii: Vnde vos & gaudebitis cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tolleret a vobis. Cumigit anima in hoc servido & penetratio desiderio coram ignota, licet immo-
dia DEI praesentia. Sit enim statim recipit verbum illud absconditum, de quo dicitur in ib. Job cap. 4. Porro ad me dictum est verbum absconditum, & quasi surscit aurum mea renata sursurum eius. Igitur, occultissimas inspirations allocutus Verbi, quod est Filius DEI Christus JESUS, sa-
piens Paris, qui, ut dicit Job cap. 28. absconditus est ab oculis omnium viventium. Hoc verbum amo-
toz anima dulci sursurio loquitur in ipsa caligine sua cognitionis, pte Pater in illa caligine cum Fi-
lio & Spiritu sancto inhabitant, licet promiserat Ch. titus Joan. 14. dicens: Ad eum veniremus, & mansio-
nem apud eum faciemus. Ibi denique verbum suum loquuntur non in imaginibus vel similitudinibus, que procul funditus eliminata sunt, sed in sua gloria luce, licet ipsi anima ve-
rum absconditum maneat: quia quamvis lux ipsa luca in tenebris, tenebrae tamen eam comprehendere non possint. De quo Verbo divino dicit Sapiens Sap. 18. Cum quietum silentium contineret omnia, & nos in cursu suo medium iter haberet, omni potens sermo tuus exiliens est eato a regalibus sedibus venit. In caligine quippe cognitionis tenent omnes creature silentium, ubi caliginosa noctis suum cursus habet & cognoscitur, sed est, statim suum in hac vita, quae tota cursus quidam est in media ve-
tò via cursus hujus, inter DEUM scilicet & crea-
turam, mensam superiorem & inferiorem, advenit omnipotens sermo diuinus a regalibus sedibus paterni cordis, quo scilicet dulce sursurum infert auribus dilectae sua divinatum inspirationum, quibus ipsam vigorem reddit, ne in ipsa caligine praetereo dominat, desiderii otiosa, & amore te-
pida.

Tertium autem, est spes secura, quam anima ex Tertiorum occultissimo sulario paterni Vtibi meretur ad spes se-
cunda: nam ut crederis a nativitate, qui desiderio fla-
grat ad videndum in exteriorum visibilem omnium
creaturarum ornatum, quem quia numquam vi-
dit, quidquid illi de hujusmodi dicitur, cum desi-
derio quidem, sed sine imaginibus & similitudi-
nibus recipit, cum in se, quia numquam vidit, ne-
quaquam formare potest: sic felix anima venas
fusculi divini sursurii auribus quidem desiderio-
rum suorum, sed sine imaginibus & similitudi-
nibus, quia sursurum illud incomprehensibilem
gloriam divinam essentiam demulcionibus
eiderit inspirat, de qua numquam perfectam
imaginem habuit, vel habere vellet: quia dumtaxat
nudam gloriosam divinam essentiam in sepe &
cum sepe videre desiderat, quomodo & quando
dilecto illam sua pietate manifestare placue-
rit.

Ceterum licet in hoc statu in ea creaturae uni-
versae silere cogantur, ipsa tamen minime sibi ipsi
silentium indicere potest, non cessando viceroris
desiderio dulcia sursuria cum dilecto invicem fre-
quentare, eumque nunc prius argumentationibus,
nunc gratiarum actionibus, nunc amoris aspi-
rationibus convenienti & aliquoq; quod unque
sursurum licet sine verbis & imaginibus cele-
bretur, nec percipere quis potest, nisi ipse dilectus
& dilecta, dicente sponsa Can. 2. Dilectus meu
mibi & ego illi: nos tamen pro modo nostro
balbuciendo, colloquium illud dulcissimum pro-
sequamur quibusdam dissimilibus similitudinibus.
Nam inspiratum DEI Verbum in sua nuda
cogitatione loquitur anima, dicens Apocal. 1. Ego
sum & tu, hoc est, principium & finis omnium
creaturarum, essentiale bonum eorum, ac perfecta
beatiudo unicuique juxta modum & capacita-
tem sua naturae: plenitudo tum immaneum di-
vinitatum & eternitatemque gratiae & glorie, quas
nec oculus vidit, nec auris audivit, quas prepara-
vi diligenter me, ut latenter & inebrienter ab-
sorberet domus DEI. Cui felix anima dulci sursurio
desideriorum suorum responderet: O quam
beati qui edunt & bibunt ad mensam tuam, Do-
mine! quoniam te lucide cognoscunt, secundè
laudant, magnificè gratias agunt, ardenter dilige-
nt, & effundunt in laetitia & exultatione: ego
autem hic fame crucior: Lyc. 15. Projecisti in cine-
re & caligine, lumen coeli non video. Sitio te clare
cognoscere, et rursum & perfectè diligere, nec dei-
derium meum adipisci valeo. Obsecro, Domine,
si inveni gratiam in oculis tuis, ostende mihi fa-
ciam tuam.

Hæc sunt præcipua & altiora exercitia animæ
amoris in via Illuminativa ad Uniuersam aspi-
rationem, sunt enim quasi immediate dispositiones
ad illam. Ita vero animæ languor non adeo diu-
natus est, quin aliquando mirabiliter & cœlica fa-
nitate contempetur; contingit enim, ut plerique
mystici docent, mita viciſſitudine inter istum lan-
guorem quasi infernalem, & cœlicam istam lan-
gutatem: sanctas enim aliquando ipsum spiritum su-
per omnia eleva in quandam imperturbabilem
liberatem, DEUM secundum totum desiderium
cordis & animæ laudandi & amandi: nam cum
DEUM, qui in se cum multiudine divi-
tum eius præfuisse incipi, hanc dicitur adeptus san-
cta: ex hoc namque sapiens efficit ratione il-
luminatus, cœlestibus profusa doctus, chari-
te accensus, & demum spirituali ebriosus laetitia, a-

iaque innumerabilia consequitur, quae sola experientia edocentur. Languor autem infernalis hominem in omnem desolationem dejicit: nam licet inter dum ecclesica sanitas, dum adeat, magnam homini confidentiam & spem ingera; ea tamen absente, statim irerum animus in desperationem deicitur, ac vix consolari potest, quasi numquam aliquid de DEO audivisse.

C A P V T VIII.

Mirabilis delectatio, qua in hoc statu aliquando percipitur.

INTER precipua (ut egregie philosophatur Laurentius Justinianus in *Euseb. amor. cap. 5.*) quae in sua conditione primordio omnipotens DEUS homini praestitit dona, naturaliter illum concupiscentib[em] fecit, quatenus suum naturali impulsu semper cuperet Conditorem, in quo concupiscentium omnium lector esse dulcedinem. Naturali igitur motu infatigabiliusque humanum requirit cor unde delectatione pascatur; non corpore neque mente quelcum delectationis flagrans desiderio, si quo modo delectabilium omnium aeternum valeat inventare fontem, ad quem pertinendo, se satiandum esse non ambigat, casu prouinde semper labore refudat delectabilia queritudo, quoadusque experietur (quamvis tenuiter) quam suavis sit Dominus, & quam magna ipsius sit multitudo dulcedinis, quam abcondit serviliter timenibus, perficit vero illis qui sperant in se, & diligunt se. Modica ictus scintilla dulcedinis copiam charitatis accedit ignem, coelestisque de fide iō meā em ferre velere facit. Tali trebatur incendio Propheta, cum diceret: *Quia inflammatur est cor meum, & renes mei communatis sunt.* Non mediocriter dilgebat, quando renes etiam suos commutatos esse commemorabat; quippe qui prius carnali atque voluptuoso pascebatur amore, tunc spirituali quadam dulcedine ebrios effundebat in carne, quod pro amoris abundantia in mente continere non poterat.

Plenitudo quidem haec ex agnitione Deitatis emanans minime cohబe, legue humanus capere non valeret animus, cum illius obtutus spirituali innoescit DEUS. Exultat cor, exaltatur spiritus, patet et castificatur & caro, atque ora divino mancipatur obsequio. Hoc C. hatodus sanctus insinuare curavit, dicens: *Cor meum & caro mea exultaverunt in DEV M vivum.* Porro quicumque familiariter DEI potuit contubernio, & pura iugiter contemplatione vacat, versiculi hi:us sententiam novit; necdum veðò adulteri in spiritu, nequam verborum penetrat sensum, tenuitanum delectatione, quae affectum tangit, portatur, & tamquam parvulus parvis nuntiat perfectus autem quicunque & charitate fervidos, veniatis palpitare cibo, ut pote dilectus, dilatatus & capax, nihil fragmentorum quae de ejus superflum: convivio, perire sinet: nempe ex his diem festum agit Domino; revolvit animo, quae conemplando gustavit, & quadam suavitatis circumfusus abundanter, laudis prorumpit in vocem: *DEV S, inquit cordis mei, & pars mea DEV S in eternum:* juxta enim impietas veritus mensuram, amoris vehementia prærogatur.

Oritur autem ex amoris dulcedine, quae in via illuminativa aliquando gustatur, casta quadam

mentis & omnium spiritualium virium voluptas, quam qui experior, divino amoris amplexu circumdatu ac circumplexus sibi videatur: quae quidem voluptas & consola io interna cot & animam longè copiosius afficit, quam omnis omnino terrena, etiam si in unum aliquem hominem (modò id fieri quies) oīa congeratur. Enimvero hoc castissima voluptate, per sua dona DEUS in eorū hominis tanta consolazione & gaudio se immittit ac illabitur, ut cor intus redundet ac superfluat. Veratur autem magnum discrimen inter delectationes quae in via illuminativa degustantur, ab his quae in Purga iā percipiuntur: sunt enim non solum illis nobiliores, ac omnino celstiores, utpote quae in spiritu magis defessa subjectantur; verum etiam modico feciuntur, quia à sensibus magis abstractæ & elongatae.

In hac sublimi illuminationis via Spiritus sanctus voluntatem non solum ad amoris ardencissimi trahit incendium, verum etiam aratru melifluo, à quo dimant rivuli cunctis affluentibus deliciis, internum hominis palatum omnigena (quam quidem vel excogitare vel imaginari nemo potest) suavitate afficit: DEUS enim oculis animalium intellectualibus imaginem imprimat intellectuum divina bonitatis & charitatis; nam & ipsa charitas est secundum personam proprietatem. In hac autem imagine se tam divitem & uberem ostendit, ac omnium bonorum profuē non tantum in omnes generatum effuentem, quinimq[ue] affluentibus multo ac copiosius in dilectionem modo singulari gratia suā, donisque multiplicibus profluentem, adornantem, & perfectiorem sapore celesti ejus voluntatem, ut mens sapiat, agnoscat, & experimentum faciat quam suavis sit, & bonus Dominus.

Hic sapor quandoque ad tantum pervenire soleat incrementum, ut anima gaudi stetatur omnium creaturarum retum suavitatis maxime impensa videatur: omnem etenim animam sua iucunditate invadens adeo reddit exundantem, ut omnem affectuum capacitatem quasi apertens & expandens, adveniens divine liberalitatis influxu ad te prebeat ingressum, quasi rotam illam immensam em digerere & deglutire conatur: atque adeo ita perficitur ipsa, & undeque circumpletatur, ac liquat se illo sapore videatur, velut jam intrasset in gaudium Domini sui. Hinc subito ejus pars superior divini Spiritus in igne sursum raptus ad DEUM laudandum, glorificandum, & in omnibus ex ingenti charitatis affectu gratias agendum.

Quare tunc mens feliciter illustrata, in aeternam illam beatitudinem obtutus figi, de qua tantum deliciarum torrens adeo copiosè etumpit, ut veraciter agnoscat quod illas incomprehensibiles delicias numquam valeat cognitione assequi, quia luce creara gaudium imminentem confidat, & idcirco in sua consideratione deficit. Intra & progressus h[ab]et divinæ suavitatis optimè prolequitur Richardus in Psal. 4. Nam contemplationem, admiratio, admirationem vero sequitur exultatio: in hac autem exultatione perfundatur anima nostra quadam & ingenti dulcedine, quam nulla sensus potest estimare, nullus sermo valet explicare.

Ecce tamen: Sed sic in superioribus, sic & in hac exultatione suavitatis interne quodam passim præfatum gradus attendere. Primum enim incepit sentir illa interna suavitatis, & ex illa generatur mira quadam perfruendi aviditas, aviditatem sequitur satiatio,

145.